

MILIJON NEM- CEV SPREJELO CHAMBERLINA

Ovacije trikat večje kot je imel Lindbergh v Parizu; 150,000 oseb pozdravilo letalca, ko sta dospela v Berlin.

Berlin, 8. jun. — Clarence Chamberlin in njegov prvi prekomorski zračni pasazir Charles A. Levin sta bila danes zjutraj uradno sprejeta pri predsedniku nemške republike Hindenburgu, ki ju je sprejel s lahkotnim nagovorom in odlikoval s hrabrostno kolajno. Na dnevnem redu so še drugi uradni sprejemi in banketi.

Največje priznanje sta pa Američana dobila sredi, ko sta priletela s njunim prekomorskim letalom "Kolumbija" v Berlin iz Kottbusa. Polet je trajal malo več kot eno uro potem, ko so nemški mehaniki izdelali nov propeler in ko so mestni očetje v Kottbusu imenovali letalca za častna meščana ter ju pogostili "kakor se ni bil nihče pogoščen in počašen v njihovem mestu zadnjih tisoč let," kot so se izrazili.

Ko je "Kolumbija" dospela nad Berlin, je nekaj časa krožila nad mestom in potem se je perfektno spustila na tla na letališču Tempelhof, kjer je bilo zbranih okrog 150,000 oseb. Gromoviti "Hoch" iz stotisoč gri je bil prvi pozdrav. Sledili so uradni sprejemi berlinskega župana, zastopnika nemške vlade in ameriškega poslanika. 12letna Erna Heuser, hči predsednika občinskega sveta, je podala Američanom ogromen soplek cvetlic, ki ga je komaj držala. Nato so letalca naložili v avto in ju peljali v silni paradi po mestu do ameriškega poslanstva. Najmanj milijon ljudi je bilo v paradi in na hodnikih ob ulicah. Milijon "Hochov" se je ponavljalo neprestano, dokler je trajala parada.

Ves čas med pozdravnimi govori in "hochanjem" se je pa Chamberlin samo smehljaj in molče priklanjal množicam. E-dine besede, ki jih je izrekel angleški, so bile: "Veseli me, da sem končno v Berlinu. Hvala." Ker ne zna nemški, odgovarja le s smehljajem. Še v večji zadržki je milijonar Levin, prvi potovalec po zraku iz Amerike v Evropo, ki mora deliti čast z letalcem Chamberlinom, dasi nimajo pojma o avijatikah, njegova zasluga pa je, da se je polet izvršil, ker je on dal letalo in denar.

Prvo delo, ki ga je Chamberlin opravil, ko je prišel v Berlin, je bilo, da je izposloval spojitve telefonske zveze z Ameriko, nakar je poklical svojo mater v Dennisonu, Iowa, ter jo zagotovil, da je vse v redu in jo povabil, naj pride v Nemčijo.

New York. — Charles A. Levin, ki je oskrbel Chamberlinov polet in sam spremljal letalca v Berlin, je prišel v konflikt s poštami oblastmi. Levin je vzel s seboj 250 pism za dostavitev v Berlinu. Pisma mu je poštar v Long Islandu tudi frankiral in dovolil žigosanje posebnih znamk za zračno pošto. To je bila prva pisemska pošta po zraku iz Amerike v Evropo in dotične znamke so valed svoje zgodovinske pomembnosti vredne za filateliste (zbiralce poštne znamke) najmanj po tisoč dolarjev vsaka.

Toda pošta ima zdaj sitnosti, ker je to dovolil. Levin ni bil pooblaščen za pošto službo in glavni poštni urad v Washingtonu ni še dovolil zračne pošte preko oceana. Valed tega čina se bo moral Levin zagovarjati pred zveznim sodiščem, ko se vrne v Ameriko.

Newyorkski židovski list "Day" je hud na Coolidge, ker je v svoji pozdravni brzojavki prezrl Levina in omenil le Chamberlin.

Sovjetska vlada zpretila Poljski

Poljska vlada je odgovorna za umor poslanika, zadaj pa stoji Velika Britanija, je sporočil komisar Litvinov Pilsudskemu. "Anglija je izstrelila prvi strel," je splošna sodba v Moskvi. Londonski reakcionarni list se odprto raduje nad umorom, češ da je Vojkov podpisal smrtno obsodbo carja.

Moskva, 8. jun. — Maksim Litvinov, pomožni komisar zunanjih zadev, je sredič postal v Varšavo emfatičen in indignant protest proti umoru sovjetskega poslanika Petra Vojkova, ki je bil včeraj ustreljen po mla-dem ruskem caristu na peronu varšavskega kolodvora. Litvinov izjavlja v noti, da poljska vlada ne more odkloniti odgovornosti za dejanja.

Nota se glasi: "Vlada sovjetske Unije smatra ta čin za brezprimerno kriminalno dejanje, ki je v zvezi s celo vrsto činov, namenjenih za uničenje diplomatskega predstavnstva sovjetske Unije v tujezemstvu in za direktno ogrožanje miru. Vpad v naše poslanstvo v Peking, blokada sovjetskega poslanstva v Šangaju, policijski napad na sovjetsko trgovsko delegacijo v Londonu in provokatorični prelom diplomatskih odnosov s strani Velike Britanije — vsi ti čini so podkurili teroristično grupo reakcionarjev, ki so se v svojem slepem sovraštvu do delavskega razreda lotili orožja političnih umorov.

"Vlada unije tudi vidi v umoru svojega poslanika skrajno zankrnost poljske vlade, ker ni poskrbela za iztrebljenje reakcionarnih teroristov na svojem ozemlju, pač pa jim še daje potuho, da lahko počenajajo svoja zlojstva in rušijo mirne odnose s sovjeti. Sovjetska vlada je že večkrat opozorila poljsko vlado na gibanje belogardnih teroristov na Poljskem ter jim povedala, da bo ona (poljska vlada) odgovorna za vsako provokatorično kriminalno dejanje teh elementov.

"Medtem ko sovjetska vlada indignantno protestira in smatra, da poljska vlada ne more odkloniti odgovornosti za ta zločin, si pridržuje pravico povratka k temu vprašanju, kadar prejme vse podrobnosti in natančnejše poročilo o umoru poslanika."

Sovjetski listi soglasno izjavljajo, da je umor Vojkova v tesni zvezi z nedavnim protisovjetskim nastopom angleške vlade. Ruski krogi so prepričani, da je umor začetek aktivne ofenzive kapitalističnih sil proti sovjetom. "Anglija je izstrelila prvi strel v Varšavi," se čita naslov v sovjetskih listih.

Varšava, Poljska, 8. jun. — Veliko razburjenje je zavladalo po vsej Poljski vsled včerajš-

Unija nasiljuje stavka- joče rudarje

Organizacija v Benton, Ill., je kupila za \$50,000 grocerij za svoje člane.

Benton, Ill. — Tukajšnja distriktna rudarska unija je kupila za \$50,000 živil za svoje člane, ki so na štrajku in v potrebi. Živila so bila kupljena po cenah na debelo in bodo transportirana semkaj v železniških vagonih. Odborniki unije pravijo, da izrednega šesmesenta letos ni treba, ker ima organizacija dovolj denarja v blagajni.

Dallas, Tex. — Deset letalcev se je že priglasilo za tekmo v poletu iz Dallasa v Hongkong na Kitajskem. V tej tekmi je \$25,000 nagrade.

na. List očitno Coolidge, da je s tem očitno pokazal svojo mržnjo do židov. Levin je namreč žid.

BARONI PRE- MOGA UNIČI- LI MESTO

Življenja ni v mestu, hiše so umazane brez obdelanih vrto-
v okoli njih, in prazne so tu-
di cerkve, v katerih so pri-
digali premogovniški kompa-
niji udani popje.

Pittsburgh, Pa. — Premogovniško mesto Sagamore ob vznožju gorovja Allegheny v Pennsylvaniji je mrtvo. V njem ni skoraj nobenega življenja več. Temu je kriva Buffalolo in Susquehanna Coal kompanija, ki je prelomila pogodbo z organiziranimi rudarji. Paul Fuller, ki je svojčasno vodil delavsko izobrazbo v tem distriktu je obiskal mesto na Spominaki dan.

"Govoril sem na pokopališču," je pripovedoval Fuller častnikarskemu poročevalcu, "a vse mesto je izgledalo kot pokopališče. Družabno življenje je mrtvo, izjema je malo lokalno društvo organiziranih rudarjev v organizaciji United Mine Workers. Vrtovi okoli hiš so zapuščeni, in nekaj znotraj čiste kompanijske hiše so polne nesnage. V stavkokažih ni nobenega delavskega ponosa."

Fuller je nadaljeval o poško-dovanih premogovnikih. Ustavi-la je sesaške v vseh štirih pre-mogovnikih. Zdal je stavka skoraj zlomljena, kompanija pa ne more premogovnikov spravi-ti v take razmere, da bi jih lahko obratovali. Hodniki so poduti, oporniki gnili in trhli.

"Rudarji se also mogli bolj odločno bojevati za svoje inte-rese, kot so se v Sagamoru," je rekel Fuller. "Kompanija je zaprla svoje premogovnike spom-ladi leta 1925. Še v jeseni ti-stega leta je napravila poizkus delati s stavkokaži v njih. Ru-darje je postavila sodnijskim potom na cesto iz kompanijskih hiš in importirala je na stotine stavkokažev. In ko je sodnijska prepoved prepovedala ru-darjem razpustiti stavkovne straže, so žene rudarjev prepe-vale himne tam, kjer so imele stati stavkovne straže. Z zakon-jim jim niso mogli prepovedati prepevanja himen. In stavkokaži so zapuščali delo tako hitro, kot so prihajali. Tako je trajalo mesece. V drugem letu stavke je vztrajnost rudarjev pričela pešati. Kompanija je zmagala v mestu brez življenja, premogovniki so bili pokvarjeni zaradi kompanijske lakomnosti po večjem dobičku."

"Hotel stoji prazen, cerkve so lupine. Presbiterijanska cerk-kev, ki so jo kontrolirali rudarji, ko jih je presbiterijanski po-p zapustil ob času njih ubo-štva, je zopet v rokah central-ne cerkvene organizacije, ki je protinijaska. Bila je prazna zmagala cerkve, kajti cerkev je skoraj prazna. Delavci se shajajo ob nedeljah v stari unij-ski dvorani."

Fuller je zdaj ravnatelj de-lavске izobrazbe v severnem delu države New Jersey. Clara Johnson, pomožna ravnateljica, je bila šolska učiteljica blizu Sagamora in ena izmed vodite-ljic v stavki.

Avi ubili dosedaj 390 oseb.

Chicago, 8. jun. — Tu so av-ti dosedaj ubili 390 oseb od 1. jan. Včeraj so bile povožene na smrt štiri osebe.

Sklad poplavljenec znaša milijon.

Chicago, 8. jun. — Čikaški sklad mislijskim poplavljen-cem znaša \$1,071,141.

Bomba razdejala trgovino.

Chicago, 8. jun. — Sredič je bomba razdejala trgovino Ca-pitelloja na 3052 W. Harrison cesti.

Apel Albanije na Ligo je delo Italije

Lisjak Mussolini noče v sporu z Jugoslavijo imeti nobe-
nega opravka z Ligo narodov, toda Albanijo je na-
šuntal, naj se pritoži v Ženevi. Fašistovski listi pra-
vijo, da se Jugoslavija igra z ognjem. Z Dunaja po-
ročajo, da Jugoslavija mobilizira.

Rim, 8. jun. — Italijanska vlada se navidez ne zmeni za ju-goslovansko-albanski spor in se kaže nevtralnno, ali iz zanesljivih virov se poroča, da je Mussolini sam svetoval albanskemu pred-sedniku Zoguju, naj apelira na Ligo narodov za rešitev konflik-ta z Belgradom.

Dunaj, 8. jun. — Tukajšnji korespondenčni biro poroča, da v Belgradu sicer ne pričakujejo kakih sovražnosti vsled prelo-ma z Albanijo, kljub temu, pa je Belgrad zadnje dni postal "vojaški tabor."

Kralj Aleksander je včeraj sklical sejo kronskega sveta ra-di situacije z Albanijo in ob al-banski, ogrski in italijanski me-ji se vrši gibanje vojaških čet.

Rim, 8. jun. — "Jugoslavija se igra z ognjem," je splošno mnenje fašistovskih listov gle-

Ameriški vodje na Ki- tajskem so se sprili

Ameriški poslanik zahteva čete, toda admiral jih noče poslati, ker Coolidge še ni dal povelja. Kajšek in Jenhsian odklo-nila Čangtsolinsvo molo-dov-nje za mir.

Peking, 8. jun. — Ameriški poslanik McMurray in ameriški admiral Williams sta se sprila. Prvi zahteva pomorske vojske v Peking, da bodo čuvali poslaništvo, kadar Peking pade revolu-cionarnjem v roke, drugi pa pravi, da ne pošlje niti enega moža dokler ne dobi iz Washing-tona povelja da sme to storiti.

Poslanik zdaj ne ve, ali osta-ne v Pekingu ali bi bilo bolje zbežati v Tientsin. Ameriški ge-neral Butler pravi, da bi bila "sramota", ako bi morali Ame-ričani bežati iz Pekinga, toda admiral Williams odgovarja, da je treba čakati na besedo iz Washingtona.

Apel diktatorja Čangtsolina na zmerne voditelje kuomintan-ga, naj sklenejo z njim mir in pristanejo na skupno kampanjo za uničenje "kitajskega boljševizma" v Hankovu, je padel na gluha ušesa. General Kajšek niti general Jenhsian se nista odzvala. To znači, da prodira-nje v Peking in popolno elimini-ranje Čangtsolina je gotova stvar.

Washington, D. C. — Iz Bele hiše poročajo, da se je Coolidge odločil za izpraznitev Pekinga po vseh Američanih in preše-ritve poslaništva v Tientsin. Zdru-žene države ne bodo vodile voja-ške kampanje v kitajskem glav-nem mestu ne glede na to kaj bodo storile druge velesile.

ELEKTRICARJI V NEWAR- KU ZMAGALI.

Podjetniki so pristali na dva do-larja povišanja dnevne mezde.

Newark, N. J. — Stavka 230 električarjev je končala z zma-got zanje. Podjetniki so priznali povišanje dnevne mezde za dva dolara. Trdovratno so se vpira-li, a končno so bili prišeljeni odjenjati.

Devet dijakov izobčenih v Madisonu.

Madison, Wis., 8. jun. — De-
vet dijakov je bilo izobčenih iz državne univerze, ker so bili zapleteni v orgije z neko razbrz-dano dijakino, kakor je razvi-
deto iz njenega ljubezenskega za-pisnika. Vsi izobčeni so bili člani dijaških bratovščin.

KONKURENCA SE POOSTRI V TEKU LETA

To napoveduje podpredsednik
Cleveland Trust kompanije.
— Manjše družbe nimajo do-
bička, pa se spodikajo in pa-
dajo.

Cleveland, O. — L. P. Ayres, podpredsednik Cleveland Trust kompanije, napoveduje za leto 1927, da se bo prosperiteta na-daljevala, konkurenca poostre-vala, cene bodo pa padale. Po njegovih izjavi so razmere take, da je obstanek zagotovljen le velikim kompanijam, ako se zni-žujejo obratni stroški in pomno-ži sposobnost.

Z drugimi razumljivimi besedami to pomeni, da kapitalizem izvršuje svojo zgodovinsko na-logo, uničuje mala podjetja, a pri tem se poslužuje divje konkurence, od časa do časa pa tudi znižanja cen. Delavci so bolj priganjani pri delu, od njih se bo zahtevalo več produkcije. Male kompanije bodo pritišane ob steno in bodo prisiljene likvidirati.

Ayres navaja za svoje prero-kovanje, ki ni nič drugega kot slikanje gospodarskega procesa v kapitalističnem gospodarstvu, kot zglede General Motors kompanijo, češ, da je imela letos največji dobiček, odkar postoji, medtem ko se je manjšim kom-panijam, ki izdelujejo avto, iz-datno znižal dobiček. Sklepe se tuji na dejstvo, da vrednost ob-veznic in delnic velikih in vodil-nih korporacij narašča in je bila vrednost leta 1926 trikrat in pol tako visoka kot leta 1921, delni-ce malih korporacij pa padajo v vrednosti in so bile koncem leta 1926 manj vredne, kot ob začet-ku leta 1926.

Za delavce je važen ta ban-
kirjev pregled položaja, kajti njegovo pripovedovanje o pro-speriteti pomeni, da se maana produkcija poveča, na račun de-lavcev. To je, da kapitalisti pri-tiskajo na znižanje mezd.

Delavci se morajo pripraviti, da bodo lahko na kapitalistični pritisk odgovorili z delavskim protipritiskom, da ohranijo iz-vojevane pridobitve.

Rudarji centralne Penne avažujejo stavko

Premogovniški podjetniki bodo
zopet zahtevali znižanje me-
zde.

Altoona, Pa. — Organizirani rudarji v centralni Pensilvaniji se razgovarjajo o možni stavki, ki bo odredena letos poleti v tem distriktu. Premogovniški pod-jetniki izjavljajo, da bodo na prihodnji konferenci zopet pri-tiskali na znižanje mezd. Polo-žaj je torej resen in ni tako rožnat, kot mislijo nekateri op-timisti. Prihodnja konferenca z mezdnim odborom drugega di-strikta rudarske organizacije se vrši v Philadelphiji in prične 15. junija. Komaj dober teden še in že bodo znamenja tukaj, ki bodo govorila, kako se obrne položaj. Ako podjetniki res o-stanejo trmoglavi, kot izjavlja-jo, tedaj bo mogoče sledila stav-ka. Zdal rudarji v tem distrik-tu še delajo, ker jih podjetniki plačujejo po jacksonvillski mezdni lestvici. Ako pa podjet-niki ustavijo izplačevanje me-zde po tej lestvici, tedaj skoraj gotovo sledi stavka, kajti jas-no bo, da so se podjetniki v tem distriktu spoznameli z onimi podjetniki, ki so se pred prvim aprilom t. l. prelomili jackson-villsko lestvico z namenom, da povečajo svoje dobičke in zlomi-jo, ako je le mogoče, rudarsko organizacijo.

Chicago mora filtrirati vodo.

Chicago, 8. jun. — Mestni in-ženir Reynalda je dejal včeraj v Hotelu Sherman na konvenci-jii American Water Works asso-ciation, da mora mesto Chicago, ako hoče imeti zdravo pitno vo-do, ne samo biti odvisno od klo-rinacije, pač pa mora vsi pit-no vodo filtrirati. Ako mesto ne podvzame tega koraka, tedaj se prav gotovo pojavijo slučaj-i 1923. Tudi če bi zajemali mest-legarja, kot so se leta 1916 in no vodo deset milj od jezerske obale, bi ne bila varna, ker polu-cija vode pride tudi v to dalja-vo, ker razne tovarne pušča-jo nesnago v tonah v jezero. Od 30 do 50 milijonov dolarjev bi stalo, ako si mesto nabavi mo-derne filtracijske (čistilne) na-prave.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Ciceru \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepju n. pr. (May 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

RAZDALJE MED EVROPO IN AMERIKO SE JE SKRČILO.

Svet postaja majhen. Tisti časi, ko je Jules Verne spisal svojo povest "Potovanje okoli sveta v osemdesetih dneh" niso tako daleč za nami. Svoje fantastične povesti je pričel pisati šele leta 1862. "Potovanje okoli sveta v osemdesetih dneh" je spisal šele leta 1872, ko je plovba s parniki po oceanih bila še v otroški dobi. Ljudje v tistih časih so mislili, da je potovanje okoli sveta v osemdesetih dneh nekaj nemogočega, in starini, ki se trdno drže starih običajev, seg, navad in nazorov, so rekli, da se kaj takega nikdar ne zgodi. Minilo je nekaj let več ko pol stoletja, in trije Američani so preleteli Atlantski ocean v krajšem času ko 48 ur, ne da bi se med potjo kje spustili doli, počivali in ukreali potrebnosti za nadaljevanje poleta. Prvo letalo je preletelo daljavo 3,630 milj in se spustilo doli v Parizu. Prvo letalo je bilo v zraku 33 ur in 29 minut. Drugo letalo je preletelo 4,278 milj poti. Spustilo se je prvokrat doli v Eisenlevenu v Nemčiji. V zraku je bilo letalo 40 ur in nekaj minut. Prvo letalo je vodil American Lindbergh, katerega predniki so se naselili v Ameriki iz Švedske. Delal je na domovišču svojih prednikov. Drugo letalo sta vodila Chamberlin in Levine. Prvi je sin Jenkija angleškega pokolenja in prihaja iz malega farmerskega gnezda v Iowi. Levin je žid in milijonar. O njegovi preteklosti so časniki do zdaj malo povedali. Najbrž se ni rodil kot sin milijonarja. Inženirji, ki so izdelali načrte za letali, in delavci, ki so ju zgradili, so razne narodnosti.

Cin, ki so ga izvršili Lindbergh, Chamberlin in Levine je zgodovinskega pomena. Ta čin priča, da človeška družba ni več daleč od tega, da bodo letala prevažala potnike in tovore med Evropo in Ameriko in da se kmalu napravijo poizkusi za križanje Pacifika v letalu v Avstralijo, Indijo in v Kitaj. Človeška družba je torej pred razvojem novega prometnega sredstva, ki bo postavilo Jules Vernejevo potovanje okoli sveta v 80 dneh med stare pripovedke, ki ne spadajo več v moderne čase.

Cin teh treh letalcev, dalje potrdi, da nima noben narod patenta na modrost in dobre človeške lastnosti in da vsi narodi in plemena tvorijo človeško družino, in da so socialisti v pravem, ko pravijo, dajte ljudstvu izobrazbo, šole in prilike, pa boste doživeli v kratkem času čine, ki jih duhovni pripisujejo le bajkoslovnemu bogu.

Pametni ljudje govore, da bo čin treh ameriških letalcev zbližal narode in plemena na svetu in onemogočil vojno v bodočnosti. Pomagal bo veliko k demokratiziranju človeške družbe v gospodarstvu in politiki. Sijajni sprejem, ki so ga priredili letalcem v Franciji in Nemčiji, navdušenje in občudovanje, ki so ju izražali časniki vseh narodov dovršenemu činu ameriških letalcev, pokazuje jasno kot beli dan, da je ljudstvo vseh narodov že zdavnej pozabilo na sovraštvo, ki so ga umetno vzgojili vojni hujskači in džingoti vseh narodov. V Nemčiji so se veselili, ko je prvo ameriško letalo sedlo v Parizu na tla in tako dokazalo, da je mogoče v letalu preleteti Atlantski ocean. V Parizu so bili navdušeni, ko se izvedelo, da je drugo ameriško letalo sedlo na tla v Nemčiji, dasiravno ni minilo še štirinajst dni, odkar se je prvo ameriško letalo v New Yorku spustilo v zrak in odplavalo proti Evropi in tako ponovno dokazalo, da je mogoče preleteti Atlantski ocean.

Admirali in generali gledajo na ta dva poleta z drugimi očmi. Oni pravijo, da se je razdalja med Evropo in Ameriko skrčila in da je mogoče iz zračnih višav napasti Evropo iz Amerike, Ameriko pa naobratno iz Evrope. Učili se niso drugega kot vojskovanja, zato ne morejo govoriti o drugem kot o vojskovanju.

Za duhovne, pridigarje in pridigarice je pa to, kot sami pravijo prst božji, ki jih svari, da naj spravijo svoje malike in svetnike v omare ali odposljejo v muzeje, ker prihaja čas, ko bo človeška družba prav lahko izhajala brez njih. Oprimejo naj se drugih poklicev, kot učiteljskega, študirajo naj inženirske vede, uče se rokodelstev in postali bodo zelo koristni člani človeške družbe.

Čas je tukaj tudi zanje, da spoznajo, da Platonov dualizem spada v Platonovo dobo, in prično študirati naravne vede, in sodelujejo za doseg najvišjega blagostanja vseh v človeški družbi, na podlagi moderne vede in znanosti, če ne, se jim bodo otroci smejali in gledali nanje, kot so sami gledali na glumače, ki so prihajali neseznamno in kazali svoje glumaške "umetnosti", ko so bili sami še otroci.

SLIKE IZ NASELBIN

Obisk v Detroitu.

Cleveland, O. — Ker sem prijateljica pisanja, se zopet oglašim malo v mojem ljubljenskem listu dnevniku Prosveta. Delavske razmere so vedno enake, nič kaj druge. Veselice so malo ponehale po dvoranah, ker sedaj je že malo prevroče biti v dvorani, zato je pa bolj živo in veselo v zeleni naravi na piknikih, ki jih prirejajo društva.

Da pa ne bo kdo mislil, da smo vedno samo v Clevelandu, se moram pohvaliti, da smo bili dva dni ven iz Clevelanda in sicer v Detroitu, Mich.; tam se mi je jako dopadlo, ker je v resnici lepo prijazno mesto. Dolžnost me veže, da se moram zahvaliti mr. in mrs. George in Mary Maršič na Connors ave. v Detroitu, Mich., za prijazni sprejem, ko smo jih prišli z mojim soprogom in sinom obiskati na 29. maja. Prav prijazna hvala za lepo postrežbo in gostoljubnost, ki smo jo uživali pri naših ljubljenskih in dobrih prijateljih; lepo smo se imeli, le žal, da je dan prehitro minil, in tako smo se na 30. maja vsi skupaj odpeljali, mi in naši prijatelji v Rockwood, Mich., k hratu mr. G. Maršiča, namreč k mr. in mrs. Lovrenc in Agnes Maršič. Tudi tam smo bili lepo sprejeti in tako smo bili sami Stajerci skupaj.

Oh, kako z veseljem sem jim segla v roke, ker bilo nas je res lepo gledati, ko smo bili vsi iz zelene Stajerske skupaj srečni in veseli in smo tudi malo zapeli. Jako me veseli, da smo se vsi tako lepo skupaj znašli. Zatorej prav prijazna hvala tudi mr. Lovrenc in mrs. Agnes Maršič za lepi sprejem in gostoljubnost. Prav prijazna hvala tudi moji prijateljici mrs. Miloshic, da se je potrudila priti tako daleč sem iz Chicago na moje prošnjo, in sicer je prišla tudi tja k našim prijateljem, mr. in mrs. Maršič v Detroit, Mich., kakor mi in tako smo se tam vsi skupaj znašli, sami Stajerci, potem smo bili vsi prav veseli in zadovoljni. V terek smo se pa mogli posloviti od naših ljubih prijateljev in odpeljati nazaj v Cleveland in s seboj smo tudi odpeljali mojo prijateljico mrs. Mary Miloshic, ki je na moje prošnjo tudi rada šla z nami v Cleveland, da je malo pregledala po Clevelandu. Kakor je rekla, da se ji prav dopade tukaj in bi tudi tukaj ostala, ako bi jo dolžnost ne klicala nazaj k njeni družini. V petek 3. junija ponoči smo se tudi od naše prijateljice mrs. M. Miloshic mogli posloviti. Želim pa, da bi se še katerikoli vsi skupaj zopet znašli, kakor smo se sedaj. Torej se enkrat vsem skupaj prav prijazna hvala za postrežbo in veselo družbo.

Pozdrav vsem našim prijateljem! — Vera Potočnik.

Piknik v North Chicago.

North Chicago, Ill. — Ko to pišem, je lepo vreme; želim, da bi bilo ravno tako dne 12. junija, ker mladina, odrasla in mlajša, priredi na ta dan piknik. Vsa ta mladina pa spada k Slovenski narodni čitalnici. Piknik se bo vršil na znanem prostoru kakor vsako leto na oni strani pri riverju. Ker bo to prvi piknik, bo gotovo vsak prišel, za kaj žal mu ne bo, ker mladina Slovenske narodne čitalnice bo tudi skrbela, da bo dosti zabave za stare in mlade. To se razume, da ne bo samo za jesti in piti, pač pa da bodo razni dobinki.

Prvi trk odpelje ob devetih, drugi pa ob eni. Vmes bo pa mladina sama s svojimi avti vozila, da ne bo nobeden predoigo čakal. Truk se ustavi pred Narodnim domom. V slučaju slabega vremena, se bo piknik vršil dne 26. junija.

Ker bi se imela vršiti seja na dan piknika, se ne bo, ampak bo preložena na 11. junija zvečer ob osmih.

Na ta piknik ste vabljeni vsi

Slovenci iz Waukegana, North Chicago in iz vseh bližnjih naselbin, da se z nami pozabavate v prosti naravi! — Jakob Mesec.

Zver v šloveski podobi.

Kansas City, Kans. — Dne 4. junija mrs. Lena Johanes, stara 55 let, stanujoča na Fowler ave. št. 611, je bila najdena na tleh z odsekano glavo ob 9. uri zjutraj v kleti. Ko je prišel razvazalec ledu po imenu John Baker, jo je našel še gorko in je obvestil policijo, katere z vso naglico zasleduje morilec, ali dosedaj se jim še ni posrečilo najti ga. Marilec ji je tudi prezel ušesa in pobral uhanne v vrednosti 250 dol. in diamond prstan za 100 dol. Obleka na nji je bila zelo raztrgana. Iz tega je razvidno, da je bila v silobranu. Njen sin William Johanes, stanujoč na 48. str. in Parallel ave., jo je še obiskal zjutraj, gredoč na delo. Sosedje so povedali, da so jo še videli ob 8. uri, ki je kupovala zelenjavo na cesti. Ničesar ni videl nikogar, da bi bil šel v hišo razen sina in dveh stanovalcev, kateri so šli zgodaj na delo.

Hiša stoji ob bregu pri reki Kawi in od zadej na vratih je morilec udrl v hišo in tudi izginil. Poleg nje so našli malo sekuro in nož, ki ju je rabil in potem si je še roke umil in obrisal. Njen mož je umrl pred dvema letoma. On je bil precej poznan med ljudem in je bil bartender. Policija je izrazila, da takega umora še ne pomnejo v Kansas Cityju. — Poročevalec.

O zavajalnih vesteh.

Wilkes Barre, Pa. — Zadnjič sem poročal, ko je D. & H. Coal družba tukaj izprla rudarje. In sedaj so se zopet povrnili na delo skozi 6 tednov neprosto volnje počitnice. Reč je sledeča: Delaware & Hudson Coal družba ima veliko premogorov in zadnjič je bila ta družba izprla vse premogorje iz Luzerna okraja, okoli 10,000, in v Lakavana okraju (okoli Scrantona) so pa delali vsaki dan, — 12,000 delavcev. In v tukašnjem Luzerne okraju so se vse lokalne unije skupaj sešle in obdržale seje, da naj družba delo razdeli, ker tujaki morajo ljudje tudi živeti. Sli so odobrili do družbe v Scrantonu in družba jim je rekla, da nimajo naročil, če odpre premogorje v Luzerne okraju, mora pa, v Lakavana zapreti premogovnike.

Odbor je sklical skupno sejo z lokalom iz Lakavana okraja in so vprašali ondote delavce, če so pri volji zastrajkati, če družba ne razdeli dela 50—50. Sklep je bil bratski — Da. In takoj so dali družbi ultimatum, če ne razdeli dela, je takoj generalni štrajk pri gori omenjeni družbi. Družba se je ustrašila in se takoj podala ter poklicala 1. junija 10,000 ljudi na delo. To seveda, kjer je unija.

Če bi se ne bi ljudje obnesli, bi gotovo še naprej neprosto voljno počivali, kajti prostovoljne počitnice so slabše kot štrajk; od nikjer nobene podpore.

Zadnjič sem poročal, koliko ljudi se ponesreči tukaj, pa se mi zdi, da eksplozije tukaj niso veliko štele. Res jih ne ubije z eno eksplozijo veliko, po pol ducata ali en ducat, to je "malenkost". Zadnji teden v aprilu so bile kar 2 eksplozije; ena v Hannover, 4 žrtve, druga v Naticke, 8 žrtve, pa nismo nikjer čitali, da se je kaj zgodilo. Seveda to je malenkost!

In sedaj v Prosveti od 1. junija smo pa čitali uradno poročilo, da v Wilkesbarre, v Woodward rovu je ogenj, da bodo premogorov z vodo zalili. Ali kako je ogenj nastal, je vse za ostalo.

Bilo je zadnji teden v maju, ko je bila v omenjenem rovu eksplozija. Dva sta bila takoj mrtva, 12 jih je šlo v bolnico, nakar sta še 2 umrla, 5 jih je pa notri ostalo. Ker je bilo resno delo skoraj nemogoče valed ognja in strupenih plinov, so šli

Fašizem in poljedelske zadruge

Način, po katerem je Mussolini s svojim fašizmom uničil poljedelske zadruge v severni Italiji, pokazuje, da je on goło orodje mednarodnih bankirjev in veleagrarcev.

V južni Italiji postojajo velike kmetije, ki potrebujejo za obdelovanje velikega kapitala in medzne poljske delavce. Zelo razvite kmetije postojajo v severni Italiji. Te potrebujejo izredno pridne delavne roke. Semintje je velika kmetija ali velepossestvo razdeljeno v veliko manjših kmetij, ki jih obdelujejo poljedelske družine vsaka zase. Družinski oče je nekakšen podvodja kmetije, ako ga že hoče mo tako imenovati, ker razdeli in vodi delo med kolone. Nad kmetijo je pa lastnik zemlje, pod njim so vsi, pa naj bodo podvodje kmetije, koloni ali pa dminarji.

To je vzrok, da so poljedelci v severni Italiji organizirani gosposdarsko. Ustanovili so društva, ki so lastovala zemljo. Ta društva so bila ustanovljena na zakoniti podlagi, v obliki zdruge. Skupine, ki so vporabljale moderne metode za obdelovanje zemlje, so obdelovale zemljo pod skupnim vodstvom in na podlagi modernega poljedelstva. Delo je bilo razdeljeno med člani zdruge. Zadrugno so kupovali svoje potrebščine in zadrugno so postavljali na trg svoje produkte. V nekaterih krajih Italije so odpravili popolnoma špekulante, posredovalce in mešetarje. Poljedelski zadrugniki so imeli uspeh.

Vodstvo teh poljedelskih zdruget je bilo sestavljeno skoraj popolnoma iz samih socialistov. Večina poljedelskih delavcev, ki so obdelovali velika posestva grofov in veleposestnikov, so bili socialisti. Narodna zveza poljedelskih delavcev je sprejela resolucijo, v kateri se zahteva socializiranje zemlje.

Fašizem je zadruge tako modificiral, da niso več senca onega, kar so bile. Iz njih je iztrebil vse; kar je dišalo po socializmu. Vsi delavci, če so fašisti ali niso, morajo plačevati mesečne prispevke fašistovskim organizacijam. Delavski spori med kmetovalci in veleposestniki se amatarji za gospodarske stvari in jih rešuje posebno sodišče, o katerem pravijo, da je pristransko. Tako sodišče sestoji iz treh sodnikov, ki so sprejeli fašizem, in dveh državljanov, ki jih od časa do časa imenuje predsednik sodišča.

To pomeni, da kmetovalec in poljski delavec vedno izgubita svojo pritožbo proti veleposestniku.

Villari, razupit fašist in uradnik v ministarstvu zunanjih del, je odprto izjavil, da fašistovska vlada zopet vpotavlja v poljedelstvu privatno podjetništvo.

Mussolini se trudi dokazati, da so njegove odredbe za poljedelstvo pravilne. Razpisal je nagrade za one, ki bodo izboljšali pridelek pšenice, a obenem je odredil, da mora ljudstvo jesti vojni kruh.

Vsa ta prizadevanja niso prinesla uspeha, kajti ponesrečilo se je tudi posojilo, ki so ga razpisali, da uresniči svoje sanje. Fašizem je zatrl zadrugno gibanje in poljedelski sistem, ki se je razvijal iz fevdalizma v kolektivizem, se vrača spet v fevdalni sistem, v suženjstvo kmetov.

tretji dan rov s cementom zapечатiti, da bi ogenj pogasil. Po dnevu so rov zapeli, okoli polnoči se je pojavila druga eksplozija, tako huda, da je železen stolp podrl in več ljudi iz postelje vrglo, in nekaj čuvajev pobabilo in na stotine šip pobilo.

V javnost pa pride samo, da je ogenj v premogovniku, za tistih 5 žrtve, ki gorijo nitri, seveda tisto je malenkost! Se ne splača omenjati! Kar je meni znano, naših rojakov ni noben prizadet. Premogovnik ima 2 šahta in še par vhodov iz površja, tako da je bilo 2,000 ljudi ob delo in sedaj pravijo, da bodo z vodo zalili, da pogasijo ogenj.

S pozdravom! — Andrew Zupan.

Ponesrečeno podžiganje k plemenskomu sovraštvu

Pullman kompanija se je proti postreščkom spalnih voz poslužila plemenskega sovraštva. — To sredstvo se je izkazalo kot dvorezen meč, ki je zadell kompanijo.

Chicago, Ill. — "Mislim, da vas obsodim na trideset dni na Blue Jayjevo farmo, na to vas pa povedo k drevesu. Bodite tukaj jutri zjutraj ob devetih, Cooper bo tukaj z dokazi."

Tako je govoril policijski sodnik v Jacksonvillu Ben Smithu, organizatorju organizacije "Brotherhood of Sleeping Car Porters." Sodnik je bil le trolito mogočne Pullman kompanije, ki je kontrolirajo interes tvrdke J. P. Morgan v New Yorku. F. E. Cooper je distriktni superintendent te kompanije.

Smith ni králj nobenega zakona, se ni pregrešil zoper nobeno mestno odredbo. Imel je le uspeh pri organiziranju postreščkov spalnih voz v Jacksonvillu. Opravljal je to delo tako spretno, da kompanija ni vedela ničesar, da se potreščki organizirajo, dasiravno ima veliko vohunov, ki sporoče takoj vsako malenkost, ko jo opazijo med uslužbenci. Na tej postaji je 273 postreščkov in Smith jih je od teh organiziral 250, preden je kompanija zapodapla, kaj se godi. Da Smith zapusti mesto v interesu kompanije, so ga seveda strašili z zaporom in linčanjem.

Smith je prišel zdaj v Chicago in je zastopniku Federalizirane tiska sporočil, kaj je doživel v Floridi.

Najprvo so ga obiskali, zamorski instruktorji, ki so v službi kompanije. Mož se je obnašal napram Smithu, kot da je za unijo, a obenem mu je svetoval, da naj zapusti mesto, ker ni varno zanj v Jacksonvillu. Tudi sodnik je najbrž v interesu Pullman kompanije grozil Smithu z linčanjem. Na sodišču so ga tudi izpraševali, kakšne stike ima s strokovnim glasilom "Messengerjem". Smith se je obrnil za nasvet na odvetnika in ta mu je rekel, da ima legalno pravico prodajati list. Instruktor Pullman kompanije je obiskal zopet Smitha in mu je povedal, da je Cooper odkril nekaj takega v "Messengerju", ako ljudstvo izve, da ubije Smitha. Smith mu je priporočil, da naj pronajde, ako Cooper želi, da on zapusti mesto. Smith ni zapustil mesta, pa so prišli detektivni in mu povedali, da ga sodnik želi videti. Smith se je pripravil, da pojde k sodniku v družbi odvetnika. Hotel je pa z njim govoriti privatno. Sodnik ga ni prejel, o katerem je Smith izvedel, da je član železničarske organizacije. Govoril je z njim telefonično in sodnik mu je rekel, da je njegovo organizatorično delo pravilno, a da so nekaj našli proti njemu s črnim na belem. Sodnik je imel v mislih strokovni list.

Ko je prišel na sodišče, mu je sodnik zagrozil, kot zgoraj navedeno, ne da bi ga zasiljal ali da bi bili predloženi kakšni dokazi. Prihodnji dan je bil Smith na sodišču in Cooper tudi. Smith je dokazal, da ga mestne oblasti preganjajo na zahtevo kompanije in je nato zapustil mesto. Velika in močna korporacija se je poslužila grožnje plemenskega sovraštva, da ustvari delo uspešnega organizatorja. Njena poteza proti organizatorju se je izkazala kot udarec zanj. Postreščki so spoznali vrednost organizacije zanje in pridružili so se vsi svoji strokovni organizaciji.

Voda ugodna za plavalce v jezeru.

Chicago, 8. jun. — Vladni vremenski prorok mesta Chicago H. C. Cox, je večer objavil vremenski buletin, v katerem naznanja, da je voda v Michigananskem jezeru sedaj dovolj ugodna za plavalce. Četudi je bil mesec maj hladen in mrzel in je tekoči mesec prišel s hladnimi dnevi, je kljub temu voda sedaj topleja kot je bila lanskega leta v tem času. Večraj je bila vodna temperatura 58 stopinj.

ZARKOMET

Zakaj pa imamo bojne ladje?

Amerika ima precej bojnih ladij iz jekla zato, da z njimi straši Nikaragvance in Kitajce — in pa zato, da transportira letalce nazaj iz Evrope. Letalce in njihove zlate križce!

A kmalu bo več letalcev onkraj luže kakor imamo bojnih ladij. Kaj potem? Letalci bodo morali leteti domov! Čas je, da začnejo.

Junak je (tudi brez križcev), kdor leti v eno stran, kdor pa leti na obe strani, bo junak in pol.

Vesti iz Moronije.

Ameriška Ljubljana, Ljubljana, o! dolga vas! — Čuli smo, da je teta Nellie Kellogg ponudila našemu narodnemu komisarju službo v Meksiki (M-e-k-s-i-k-i), ko je Sheffield resigniral, komisar pa je hitro odbil ponudbo. Škoda. Komisar je pojasnil reporterju "Plain Dealerja", da ve, da ima samo eno glavo — kar mu ne gre v glavo — ne more pa razumeti zakaj bi ravno diplomatje Demokracije z eno glavo morali iti v Meksiko. Nato je komisar dobil obratno pojasnilo, da takih glav nikjer drugje ne pogrešajo... Ljubljanski tip.

Uganke.

Rešitve ugank z dne 27. maja:

St. 21: Odgovor: menih. Prišlo je sedem odgovorov in vsi pravilni. Prvi je bil John Virant, Box 312 Imperial, Pa.

St. 22: Marija je molila svojega sina. Prišlo je 10 odgovorov in vsi so napačni. Večina je odgovorila, da je Marija rodila nezakonskega sina.

St. 23: V liter gre toliko prošenih zrn kolikor jih liter drži. Prišlo je 12 odgovorov in samo eden je pravilen. Poslal ga je Frank Ogoreuc, 117 Oakland st., Homer City, Pa. Vsi drugi so odgovorili, da zrnje nima nog, da bi hodilo v posodo, temveč ga je treba metati!

Nove uganke: St. 24: Nimam in nočem imeti, če bi pa imel, ne bi dal za ves svet. Kaj je to? — Zastavil J. P., Ely, Minn. Nagrada: smotka ali žvečilni gumij.

St. 25: Ima rdeč čop na glavi pa ni gimpelj, ni lenivec a je bolj len kot lenivec; narava mu je dala vse pogoje za koristno življenje, vzlic temu živi na stroške drugih. Kaj je? — Zastavil Fr. Lipar, Parsons, Pa. Nagrada: debela cigara ali škatla čokolade.

St. 26: Kakšna je pot v nebesa? — Zastavila Bela vrana iz Detroita. Nagrada: fajca tobaka ali funt "fig cookies". Odgovor bo objavljen 21. junija.

Štebrno-zlata poroka!

Iz Ohaje: Zlatoznan se je poročil z Zlatico. Bilo srečno! — Brass.

Potreben je mikroskop.

Dragi Zarkomet! Posveti, posveti in pogled kam je izginil najboljši slovenski list! — Peter Skala.

Diplomatična laž.

Brzjavna vest: Jugoslavija je prelomila stike z Albanijo. Ta je bosna. Pogled na zemljevid pa lahko vidiš, da Jugoslavija se še vedno drži Albanije. Nikjer ni nič prelomljenega... (Anglija se je lahko odlomila od Rusije, ko je morje, Nemčija in Poljska vmes.)

Kopanje v Minnesoti.

Dragi Zarkomet! Posveti malo po Minnesoti, boš videl koliko novih društev izkoplje cleve-landski pogrebnik. Nekaj že izkoplje — če ne drugega pa nagradico na prihodnji konvenciji. Le pripravi tisočak ali dva, jed-notica! — Clevelandski Bič.

K. T. B.

Dva otroka utonila v jezeru.

Chicago, 8. jun. — Osem let stara Enola Conklin je večraj popoldne utonila v jezeru Michigan ko je hotela rešiti iz vode svojega triletnega brata Georgea na 48. cesti; oba sta utonila.

Politični pregled po Jugoslaviji

KLERIKALNI SOCIALISTI IN NJIHOVA POLITIKA.

(Izvirna Prosveta.)

1. Njihova preteklost in oblast.

Klerikalizem je bil od nekdanj sovranjki vsakega socialnega napredka. Duhovništvo vseh ver in vseh narodov je od nekdanj bila najboljša opora vladajočega razreda, čuvar patriarhalnih tradicij in privilegijev, ki je za časa suženjske despotije in fevdalnega tlačanstva dvigala despotne kralje, monarhe in papeže na božansko višino, jih proglašala za božje namestnike, da celo za prave bogove, katere je moralo ljudstvo oboževati in moliti pod vodstvom duhovništva.

Duhovništvo je odkar obstaja vedno neusmiljeno preganjalo vsako avobodno misel, ki je nasprotovala njegovemu nauku. Vsako kritiko obstoječih razmer je duhovščina vseh časov proglašala za krivoverstvo, za iznajdbo hudiča. Svobodoume reformatorje, učenjake in revolucijonarje je neusmiljeno in krvočno preganjala. Za časa despotne suženjske dobe je duhovščina vsakega, ki bi se drznil dvomiti v božanstvo faraona in drugih malikov dala na mestu ubiti.

Krščansko, sekto, ki se je pojavila med revnimi obrtniki in kmeti v Palestini, so vladajoči judovski duhovniki kruto preganjali. Kristusa je, kot trdijo evangeliji, preganjala duhovščina, a ga obsodila na smrt in ga križala. Pod njenim vplivom nahujskana množica je osvobodila Barabo, Kristusa pa križala. Dokler so kristjani propagirali skupnost lasti, enakovrednosti vseh ljudi, — kar je nasprotovalo suženjstvu, — so jih vladajoči duhovni in cesarji v rimskem cesarstvu neusmiljeno zatirali. Čim pa so škofje in voditelji cerkvene organizacije priznali državo, zavrgli nauk o skupni lastnini in enakosti ljudi, — je postala cerkev najboljša podpornica propale antično-suženjske države, postala državna cerkev, ki so jo ščitili rimski cesarji.

Spojena z državo v fevdalni dobi, je krščanska mohamedanska in budistična cerkev z vladajočo cerkvijo po celotni svetovi pomočjo ognja in meča podvrgla vse narode in vse religije pod svojo oblast. Na vrhuncu svoje oblasti je cerkev uvedla tlačansko odvisnost in strahoviti duhovni teror, ki je dušil vsak napredok misli in znanosti. Stoletja se je svobodoljubne meščanstvo celega sveta bojevalo proti tlačanstvu v gospodarstvu in suženjstvu krščanske, mohamedanske in budistične cerkve.

Cerkev se je uporno branila z najstrašnejšimi sredstvi terorja. Kdo se ni slišal o grozovitostih jezuitske inkvizicije srednjega veka, ki je izmislila prave peklenške muke za vse krivoverce že na tem svetu? Zato strašiti s peklom in vicami na onem svetu? Toda vsa grozodejstva, ves teror ni pomagal. Meščanstvo je s pomočjo kmetov in delavcev vrglo z oblasti teroristično cerkveno kliko v dolgoletnih bojih in revolucijah.

Vse do najnovejšega časa so višji duhovniki zagovarjali najreakcionarnjšo politiko plemiških privilegijev, fevdalnega veleposestva in absolutistične monarhije. Nizje duhovnike, ki so se včasih priključili ljudstvu, v boju za njihove pravice, so višji duhovni izobčevali in neusmiljeno preganjali.

2. Klerikalizem in kapitalizem.

Z zmaga kapitalizma so klerikalci pod vodstvom višje duhovščine bili primorani polagoma opustiti sanje o obnovi tlačansko-fevdalnega sistema in njihove samovlade. Priznali so oblast kapitala in odslej služili vdano interesom kapitala. Kjerkoli so delavci in poljedelci zahtevali večjih pravic, kjerkoli so nastali večji razredni boji, so klerikalci —, je cerkev vedno stala na strani kapitalistov.

Obstoječi kapitalistični družabni red so proglašali za delo božje previdnosti, čim je kapital dal cerkvi kakoršnekoli koncesije in predprave. Kapitalisti, ki so se odločno borili proti cerkvam za časa fevdalne dobe, so uvideli, da jim sedaj cerkev lahko izvršno služi, da s svojim naukom napravi delavske in kmečke množice poslušne, vdane v svojo usodo, pohlevne in neodločne. Zato je začel kapitalizem zopet podpirati klerikalna verstva. Gradi jim cerkve, daje denar za šole, uvaja zopet krščanski nauk, uvaja zopet cerkveni zakon, cerkvenim bratovščinam redovnikom in jezuitom se dajejo družabni privilegiji, da lahko nemoteno zavajajo množice.

Toda klerikalne cerkve se niso samo s tem zadovoljile. Višje ogromni napredek družbe in pomen političnih organizacij, cerkev pospešuje ustanavljanje posebnih krščanskih političnih strank, ki imajo namen pridobiti ljudstvo za obstoječi kapitalistični družabni red. Tako so v Evropi najprvo nastale "krščanske" politične stranke.

Najbolj znane so: katoliški center v Nemčiji, katoliška stranka na Bavarskem, katoliška stranka na Češkem in Slovaškem, na Poljskem, Slovenci katoliška ljudska stranka, Hrvaška pučka stranka in partito popolare v Italiji.

Značilno za vse te stranke je, da si nadevajo plašč ljudski, demokratski, da celo socialistični, posebno v onih deželah, kjer je delavstvo že v večini in dobro organizirano. Tako vidimo, da se klerikalci v Avstriji, kjer je delavstvo izvršno organizirano v socialno demokratski stranki, nazivajo "krščanski socialisti." Toda politika te krščanske socialne stranke ni ne krščanska ne-socialna, — temveč ravno nasprotno pogansko-kapitalistična in proti-socialna, protidelavska. To se jasno vidi iz politike te stranke, odkar obstaja kot taka. Pred vojno je bila glavna opora absolutističnim nakanam monarhije, med vojno je najbolj hujskala na mešarsko klavnico ter popolnoma pozabila na Kristusov nauk ljubezni, po vojni pa je postala glavna zastopnica kapitalizma, bankirstva, in veleposestva. Tudi pri sedanjih volitvah se je združila s kapitalističnimi strankami v eno fronto proti delavstvu, proti socialistni demokraciji. Hakenkreuzlerjem, avstrijskim "kukluzklän" — pa je še tako politika premalo križarska, premalo duhovniška, — ona propagira sveto vojno proti delavcem in njihovi opravičeni borbi. S brezverskimi framažoni in velenecmi so se združili proti — delavstvu!

Tu se jasno vidi njihova poganska, kapitalistična in protidelavska politika.

Nezadovoljstvo med železničarji v Sarajevu. Ker so bile v Sarajevu železniškim delavcem znižane plače za 15% se je v soboto zgledila pri direktorju železnice deputacija ter mu sporočila, da namerava 800 delavcev 3. železniške sekcije stopiti v stavko, ako bi ostalo pri znižanju plač. Železniški direktor se je v odgovoru deputaciji skliceval na znižanje kreditov v letošnjem proračunu prometnega ministarstva. Obljubil je, obrnil pa se je s posebno vlogo na prometno ministarstvo radi povečanja kredita, da bi se preprečile neprimljive stavke.

Poskušeni samomor. V Hrastniku si je v tkzv. "Fantovskem domu" v samomorilnem hamezu z britvijo prerazal vrat 24-letni rudar Rudolf Pogačnik. Našli so ga v mladi krvi in ga takoj odnesli v rudniški bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Prvi ženski odvetnik v Zagrebu. Minister pravde je podpisal dekret, s katerim se imenuje za odvetnika v Zagrebu dr. Mara Ilić. To je na teritoriji Hrvata in Slavonije prva žena, kateri je bil podeljen odvetniški "stališ".

Grozen umor pri Brežicah. — Dne 22. maja jutraj so našli v Zverinjak, občina Artiče, 70-letno užitarico, vdovo Ano Kopince umorjeno v njenem stanovanju. Imela je pet smrtnih ran na glavi, vratu in na rokah. Udarci so bili prizadeti s težke drvske sekiro, ki so jo našli pristonjeno ob postelji, na kateri je ležala umorjenka. Morilec je ropal samo 25 Din, ki jih je vzel iz omare v sobi.

Glavno vrednost, hranilno knjižnico za 1900 Din in 400 Din. gotovine ni našel, ker je bila skrita v slamnjači postelji, na kateri so našli umorjenko. Umor je bil izvršen ponoči, morda okrog polnoči, ker so našli jutraj umorjenko že otrpelo. Našla je ob 7. zjutraj njena postrežnica Frančiška Glogovšek, ki je dobila ob svojem prihodu vrata odprta.

Zločinec se je po umoru mučil brčkone še dalje časa v sobi, kjer si je pripravil jajčno jed, katere ostanke so še našli v posodi na peči. Ko je kuhel, je zakril vsa tri okna, da ga ni bilo mogoče opaziti od zunaj.

Orožniki so aretirali dva moška in sicer lastnika užitarkega posestva ter nekega drugega moškega iz sosesčine, ki je na slabem glasu in je osumljen umora.

Nevihita in toča v Slavoniji. Po poročilih iz Osijeka vlada nad celo Slavonijo veliko neurje. Velik razmah je zavzele neurje nad kraji Valpovo, Belišće, Bistrinica in Darda. Po teh krajih je 22. maja padala tudi toča, debela kakor lešnik. Povzročila je mnogo škodo na polju. Žito je povsod ha poljih mnogo trpelo. Tudi vinogradi so pretrpeli velike škode. Po toči je nastalo veliko deževje in preti nevarnost, da bo uničena v teh krajih vsa pomladanska setev. Veliko neurje je vladalo tudi v okolici Vukovara in Bradinia. Tam je velik vihar prevrnil celo vagono, ki se nahajala na železniškem tiru že od 1. 1918 naprej med Borovim in Daljo. Nekaj časa je bil promet na progi med Daljo in Vinkovci prekinjen, ker so se ti vagoni prevrnil na glavni tir.

Marija Cvahte. Dne 22. maja je umrla v Ljubljani Marija Cvahte roj. Triller, stara 71 let, vdova po šolskem ravnatelju Simonu Cvahtetu in učiteljica v p. Pokojnica je škofjelocanka zadnja iz mnogobrojne rodbine notarja Trillerja. Ravno pred enim letom je umrl njen brat dr. Karel Triller. Službovala je kot učiteljica v Metliki, Konjicah in 30 let v Mali Nedelji pri Ljutomeru.

Smrtina kosa. V Dragem polju, občina Sv. Jurij ob Taboru je umrl posestnik Frank Kovač v 90 letu starosti. — V Mokronogu je umrl Peter Strel, trgovec in posestnik.

Nesreča pri rudniku. — V Hrastniku se je na lesnem skladišču pri Stihu ponesrečil družinski oče Anton Zupanc. Odpehljal so ga z zlomljenim križem v rudniško bolnico.

MALO KAVE NE ŠKODUJE.

Kava je po trditvi nekega ameriškega dušeslovca edina droga, ki povišuje duševno delavnost, ne da bi potem nastala reakcija v obliki zmanjšane delavnosti.

On trdi, da, v kolikor se njega tiče, on plaše svoje najboljše stvari ponoči vzdražen od kave. Ena čaka ga že precej razbistri. Ali po dveh časih se more vtipljati za pet ur v najtežavnejše duševno delo za časa, ko večina ljudi misli na počitek ali zabavo.

Neposredni učinek kave je po njegovem mnenju odločen povišanje duševne sile. Ko se je ta začel izbruh energije iztršiti, učinek kave ostane še vedno očividno iz okolščine, da umna izdatnost ostane še vedno na višini nekoliko nad normalo. Nikdar ne nastopi nikakršna duševna potlačnost. Radi te okolščine kava zavzema — po njegovem mnenju — prav poseben položaj izmed enakih dražil.

Tobak na drugi strani sicer povzroča duševno razvedritev že prvih pet minut, ali za njo sledi takoj občutna depresija, predno se duševna izdatnost povrne zopet k normalni stopinji.

Trgovina v New Orleansu po poplavi raste

Mesto ni bilo prizadeto od velike misisipske poplave, ker so bili nasipi pravčasno razstreljeni. Sladkorni pridelek bo le za 25% manjši.

New Orleans, 8. jun. — Mesto New Orleans je bilo srečno obvarovano pred veliko misisipsko poplavo, ko so oblasti še obvarovano pred veliko misid, da je voda drla v drugo smer, kjer je napravila manj škode kakor bi je bila, če bi se ji dovolilo preliti mesto. Trgovina, sedaj ko je poplavna nevarnost popolnoma odstranjena, je začela nova zamah.

Pred dvema tednoma je bilo uredno estimirano, da bo sladkorni pridelek v sladkornem pasu popolnoma uničen za to leto. Toda ta poročila so bila pretirana kot sedaj uradno poročajo. Zagotovo se sedaj ve, da bo letošnji pridelek sladkornega trsa le za 25% manjši kot je bil lanskega leta. Tudi bombažni pridelek višje severno je dobro obljubljen, ako tudi se še sedaj ne da akuravno preценiti.

Trgovski barometer kaže v New Orleansu velik porastek napram lanskemu letu ob tem času. Pričakuje se, da bo v sredini tega meseca voda v poplavljeni coni v Misisipski dolini že popolnoma upadla, da bo lahko misliti na oranje farm.

Mestece Morgan, dve uri vožnje zapadno z vlakom od tu, je še pod vodo, katera drvi deset milj po ulicah. Kljub temu pa gre trgovina v mestu naprej s čolni.

Nove vrste nasipe so sedaj umislili izdelati, ki so se že v nekaterih krajih izkazali povojni. Vsekakor pa je že zvezna vlada obljubila, da bo storila vse korake, da sama kontrolira vevotok in njegove glavne dotoke, da se katastrofa slična letošnji več ne ponovi.

IZLET V JUGOSLAVIJO.

Chicago, Ill. — John R. Palandech, predsednik Društva za tujezemski tisk, organizira izlet v Jugoslavijo, katerega se udeležijo skupina izletnikov, rojenih v Ameriki, ki prihajajo iz narodov, govorečih tujezemski jezike. Ti izletniki bodo porabili precej časa na obisku v Jugoslaviji, posebno v Sloveniji.

Skupina šteje več kot dve sto udeležencev. Zapustila bo New York na parniku "Aquitania", lastnina Cunardove parobrodne črte. Ustavili se bodo v Parizu, ogledali si bodo bojne poljane, nato pa nadaljevali pot v Jugoslavijo. Tam bodo obiskali Ljubljano, Bled in druga slovenska mesta, nakar odpotujejo v Bakar, kjer se ukrcajo na obrežni parnik, da si ogledajo krasno obal Dalmacije.

Tisti, ki žele odpotovati s temi izletniki v stari kraj, lahko pišejo Palandechu, ali pa z njim govorijo. Njegov naslov je 536 S. Clark St., Chicago, Ill.

Palandech ni agent za prodajo parobrodnih listkov. Vozni listki se morajo kupiti pri lokalnih zastopnikih parobrodne družbe.

Drama na cesti.

Chicago. — Policaj Frank Lynch je bil v torek zvečer obveščen, da je njegova sestra umrla na domu njegovih staršev, 7539 Chappell ave. Brž je skočil v avto in dirjal tja. Na voglu 79. in Throop ceste je pa izza truka zavil majhen deček čez cesto. Lynch je hotel ustaviti, a bilo je prepozno. Deček je obležal pod kolesi. Policaj je pozabil na sestro, pobral dečka in ga odpeljal v bolnišnico. Poznal ga ni. Čez nekaj časa pride v bolnišnico dečkov oče. Lynch je ostrmel. Bil je njegov predstojnik, policijski saržent. Medtem ko sta se oba jokala, je deček umrl.

Brošura o duhovniškem procesu. Kakor javljajo socialistični časopisi, bo izšla o znanem duhovniškem procesu posebna brošura, ki bo prinesla po stenografskem zapisniku podroben potek cele razprave. Sedaj izhaja poročilo v socialističnem listu "Volksstimme" v Marioboru.

MLADIM LJUDEM ZMESAL POLET AMERICANOV PAMET.

Oddali so jih v blaznico.

New York, N. Y. — Dva mladeniča, ki sta trdila, da sta Charles Lindbergh in Everett Chamberlin in letalca so odvedli v opazovalnico, da ju preiščejo, če sta pri zdravi pameti. Kasneje so prijeli na pennsylvanski postaji nekega Samuel Howella, starega 24 let iz Detroita, ki je trdil, da je na potu peš na Rooseveltovo polje, da poleti v Evropo in tako poseka Lindbergha in Chamberlina. Policija ga je odvedla v opazovalnico za umobolne.

POTOVANJE JE KONČALO V CHICAGU.

Iz poroke ne bo nič.

Chicago, Ill. — Policija je prijela dva mladeniča in tri dekleta v starosti od 17 do 20 let, ki so se pripeljali iz Omaha v bližino Chicaga v liaziki, ki jih je stala pet in štirideset dolarjev. Zadržanih sto milj so prosjali za vožnjo do Chicaga. Dva para sta se mislila poročiti v Chicagu. Iz porok zdaj ne bo nič, kajti policija je vzela bodoča zakonska para v svoje varstvo.

Čikaška gledališča

S končanjem predvajanja sedanjega filma "The Night Love" v McVickers Theatre, prično reflektirati zanimivo sliko "Beau Geste". Vstopnice za ta film bodo popularizirane. Slika je zajeta iz povesti iz maroško-francoske vojne in kaže bratovsko ljubezen treh bratov v vojni.

V nedeljo prično predvajati velezanimiv film, melodramo "Chang" v Roosevelt kinogledališču. Kot smo že omenili zadnji teden, je ta film zbudil veliko zanimanja v svojem dolgem predvajanju v New Yorku. Slika je preprežena z realizmom, emocijami in ima naravno ozadje vseskozi. Zanimivost te slike je, da ni v njej plačnih zvezd in zvezdnikov, pa tudi ne studijskih kreacij.

"Special Delivery" je silica, ki pride prihodnji teden v Oriental teater, v katerem nastopa brumni Paul Ash z njegovo jazz-godbo. Film je navaden komedija, ki spravi človeka v dobro razpoloženje, da se od arca nameje.

Oficijelno bo uveden film v Chicago Theatre prihodnji teden z imenom "Opportunity Girl." Poleg tega bo tudi odraščala scena na programu in vokalne selekcije ter orkestralni komadi, ki jih bo proizvajal orkester pod vodstvom Leopolda Spitalnyja.

V Tivoli teatru bo prihodnji teden predvajal baseballski film "Slide, Kelly, Slide," medtem ko bo v Upton Theatre na programu film "The Tender Hour," a v kinogledališču Northshore pa bo slika "Three Hours" zavzemala prihodnjeteledenski program na skrajno severnem delu mesta.

DELAVSKE MEZDE ZNIŽANE.

Plače višjih uradnikov pa povišane.

New York, N. Y. — Leta 1921 je cestnoželezniška družba Interborough Rapid Transit znižala mezo uslužbencem pod pretvezo, da nima nobenega dobička, ako stane vozšina le pet centov. Uslužbenci so trdili, da ima kompanija dobiček, ako tudi vozšina stane samo pet centov. Zdal je odvetnik Samuel Untermyer dognal s križnimi vprašanji, ko je izpraševal Jas. L. Quakerbusha, odvetnika kompanije, da je odvetnik dobil po znižanju mezde uslužbencem dvanajst tisoč dolarjev povišanja letne plače, tako da je prejel na leto \$72,000 mesto \$60,000, predsedniku družbe se je pa plača povišala od \$65,000 na \$75,000 na leto.

Cunardov pomladanski izlet pod vodstvom M. J. Veberja, ki upravlja jugoslovanski oddelek Cunardove proge, in je pridelen čikaškemu uradu, je uspešno, da je zbral precejšnjo številko jugoslovanskih potnikov za Berengarijo, katere je odplula dne 17. maja. Na Berengariji se je našlo 525 potnikov tretjega razreda in uradniki Cunardove družbe so razpršili svoje zadovoljstvo na uspehu teh izletov. Jugoslovanski potniki so čedalje bolj zadovoljni z udobnostjo in postrežbo, ki se jim nudi na teh izletih pod vodstvom uradnikov Cunardove proge, na njenih ogromnih parnikih.

Prihodnji tak izlet v centralno Evropo na parniku Aquitania Cunardove proge se vrši dne 9. julija pod vodstvom M. Kamptichea, ki je tudi pridelen čikaškemu uradu. Razume se, da se je že veliko jugoslovanskih potnikov odločilo za ta izlet, ki je znan kot Cunardov poletni izlet.

Mr. H. P. Borer, glavni potniški ravnatelj Cunardove proge, pravi, da Cherbourg proga na Cunardovih brzoparnikih je vedno bolj priljubljena jugoslovanskim potnikom, kakor tudi postrežba, ki jim zelo ugaja. To so zanimanja za Cunardove brzoparnike čimdalje večja. (Adv.)

NA PRODAJ JE — "Player piano" v najboljšem stanju. Proda se po nizki ceni. Oglasite se pri lastniku na: 3050 So. Millard Ave., "zadej", Chicago, Ill. (Adv.)

Zelo važno za naročnike Prosvete.

Po sklepu seje glavnega odbora S. N. P. J., zborujočega meseca februarja, 1927, se PO-VISA NAROČNINA ZA DNEVNIK PROSVETO ZA \$1.00.

Ta sklep stopi v veljavo od 1. julija, 1927, naprej. Upravišstvo želi, da naročniki in članstvo ta sklep upoštevajo, kajti bil je potreben, da se ohrani list, kakoršen je, povečan na sedem kolon še za naprej in tako da imajo naročniki več dobrega gradiva.

Seja je tudi sklenila, da se za vsem naročnikom, ki so že nedaj naročili na list, prilika, da lahko plačajo po stari ceni svoje naročnine in vsi, ki tako želijo, lahko to izvrše do 1. julija, 1927. To velja tudi za vse one, katerim poteče naročnina po 1. juliju, da lahko plačajo sedaj za naprej še po stari ceni.

Bratje in sestre, sedaj imate priliko, da pošljete naročnino, predno stopi v veljavo nova cena. Časa je še skoro dva meseca, vendar hitite s pošiljatelji vaše naročnine in pridobite še kakage novega naročnika. Zapišite, da je čas do 1. julija, 1927.

Cene po 1. juliju, 1927, bodo: Dnevnik za celo leto \$6.00, za pol leta \$3.00.

Člani doplačajo za celo leto \$4.80, za pol leta \$2.40.

Za staro domovino stane za celo leto \$9.00, za pol leta \$4.50. Za mesto Chicago in Cleero, za celo leto \$7.50, za pol leta \$3.75.

Te nove cene stopijo v veljavo takoj po 1. juliju, 1927. FILIP GODINA, upravitelj.

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN POSILJATELJEM RAZNIH NAZNANIL.

Kadar pošljete listu Prosveta, kakoršnekoli naznanila in zahvale o smrti, tedaj vselej povejte v planu, ali želite imeti plačan oglas ali kot navadno vest. Ako je priobčeno kot navadna vest, se izpusti iz naznanila vse osebne zahvale in ime naznanilca, ter se tako naznanilo priobči brezplačno. Kadar pa hočete imeti priobčeno celo vrsto raznih imen in drugih stvari, je pa to oglas, za katerega se mora plačati, to velja za člana in za nečlane. Nadalje velja isto tudi za razne prireditve, veselice, shode, itd. Vselej je treba povedati ali hočete imeti plačan oglas ali samo navadno članikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga tiče, želite imeti plačan oglas ali samo navadno članikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga tiče, želite imeti plačan oglas ali samo navadno članikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del. Če pa naročite, da naj bo plačan oglas, se priobči vse, kar zahtevate. Isto tako velja za vsa druga naznanila, če se koga tiče, želite imeti plačan oglas ali samo navadno članikarsko vest, tud v takem slučaju se za navadno vest, naredi stvar bolj na kratko in se pove le važnejši del.

Prosim, da to upoštevate in se potem ravirate. — Filip Godina upravitelj.

SIJAJEN JESENSKI IZLET V JUGOSLAVIJO

na najhitrejšem parniku na svetu

AQUITANIA

ki odpluje iz luke do Cherbourga 9. julija

pod spremetvom popularnega in večjega potovalca Cunard družbe, Mr. J. Kamptichea, ki zna dobro skrbeti za potnike, skrbi za njih prilago in vse njih potrebe na potu. Izvrstna postrežba drugega in tretjega razreda, dobra domača kuhinja in uljudna Cunard postrežba vam bo napravila to potovanje polno užitka v družbi vaših sorojakov. Vaša priljaga bo poslana direktno v Jugoslavijo.

Zglasite se takoj pri kateremkoli Cunard agentu ali direktno pri

CUNARD LINE

140 N. Dearborn St. CHICAGO, ILL.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

F. M. Dostojevski:
Iz življenja Stepana Trofimoviča Verhovenskoga

(Dalje.)
Oblačiti se je izkušal snažno, kljub svoji veliki revščini. K Varvari Petrovni se tudi zdaj ni obrnil za pomoč, marveč si je pomagal z vsem, kar se je ponudilo; še k trgovcem je hodil na delo. Enkrat je sedel v štaci, drugič je bilo že vse dogovorjeno, da odrine kot pazniški pomočnik na tovrstnem parniku; toda zbolel je tik pred odhodom. Težko si je predstaviti, kakšno beračijo je bil zmožen prenašati, ne da bi sploh mislil nanjo. Po njegovi boleznini mu je Varvara Petrovna skrivaj anonimno poslala sto rubljev. On je kljub temu zvedel skrivnost, pomislil, sprejel denar in se prišel k Varvari Petrovni zahvaliti. Sprejela ga je priščno, ali tudi to pot je sramotno prevarila njena pričakovanja. Posedel je pripih pet minut, molče, topo bulec v tla in z bedastim smehljajem na ustnicah; in zdaj, ne da bi jo poslušal do kraja na najzanimivejšem mestu razgovora, je vstal, poklonil se nekam krevljaso, zamrl sramu in treask je podrl njeno umetno, dragoceno

MARK TWAIN:
MALI KLAJEŽ
TOM SAWYER
Poslovenil L. Mulaček.

(Dalje.)
Pristni Tomov barilowski nož je bil iz žepa kot bi trenil; ni še prišel štiri prste globoko, ko je zadel na les.
"Hej, Huck! Ali siliš?"
Sedaj je začel kopati in grebsti še Huck. Kmalu sta razkrila nekaj desk in jih odstranila. Pokrivalo so naravno razpoklino, ki je držala pod skalo. Tom je stopil vanjo in vzdignil svojo svečo kolikor mogoče visoko pod skalo, pa je dejal, da bi jo šla raziskovat. Sklonil se je in zlezel vanjo; ozka pot se je postopno nižala. Sledil je njenemu vijugastemu teku, najprvo na desno, nato na levo, Huck pa tik za njim. Kmalu nato je zavil Tom za oster ovinek in vzkliknil:
"Ježeš, Huck, poglej no semkaj!"
V majhni, lični votlini je bil prav zares zaboj z zakladom, potem prazen sod za smodnik, nekaj pušk v usnjatih torbah, dva, trije pari starih mokasinov, pas od usnja in nekaj drugih malenkosti, ki so bile vse premočene od kapajoče vode.
"Navsezadnje ga imamo!" je vzkliknil Huck ter grebel z roko med zamazanimi novci. "Moj Bog, sva midva bogata, Tom!"
"Huck, bil sem vedno prepričan, da ga dobliva. Res, preveč krasno je, da bi mogel človek verjeti, ali imava ga, prav zares! Ti, ališiš, ne igraja se sedaj z njim, ponesiva ga ven. Daj, da vidim, če lahko vzdignem zaboj."
Tehtal je kakih petdeset funtov. Tom ga je sicer lahko vzdignil na malo neroden način, zložno ga pa ni mogel nesti.
"Sem si mislil," je rekel, "ko sta ga tiati dan nesla tam pri hiši, v kateri straši, je bilo videti, da je težak — sem opazil. Menim, da sem imel prav, ko sem se zmisli, da bi bilo dobro, če bi vzel vrečice s seboj."
Denar je bil kmalu v vrečah in dečka sta ga znesla do skale s križem.
"Sedaj pa še puške in ostale stvari," je dejal Huck.
"Ne, Huck, pustiva jih tamkaj. To orožje nam bo kaj dobro prišlo, ko se pojdemo roparje. Ves čas jih bomo imeli tukaj in tukaj bomo imeli tudi svoje orgije. Ta prostor je strašno pripraven za orgije."
"Kaj pa so to orgije?"
"Ne vem. Pa roparji imajo vedno orgije, in tako jih bomo morali imeti seve tudi mi. Sedaj pa pojdiva, Huck: predolgo sva tukaj. Pozno že prihaja, mislim. Vrhutega sem tudi lačen. Ko se vrneva k čolnu, bova jedla in kadila."
Kmalu nato sta zlezla v grmovje, se ozirala oprežno okoli in našla breg varen; in kmalu sta se krepčala in kadila v čolnu. Ko se je solnce nagibalo proti zatonu, sta odrinila in krenila na pot. Tom je veslal ob bregu navzgor v dolgem mraku, se veselo razgovarjal s Huckom in pritisnil doma na suho kmalu, ko se je znočilo.
"Ti, Huck," je rekel Tom, "denar skrijeva pod streho v dvodvorni drvarnici; zjutraj pridem tja, nato sestejeva denar in ga razdeliva, potem pa polševa v gozdu kak kraj, kjer bo na varnem. Ti pa ostani sedaj mirno tukaj in straži blago, dokler ne pridem z malim vozičkom Taylorjevga Bennyja. Niti minuto ne izostanem."
Odšel je in se kmalu vrnil z vozičkom, položil vanj obdevne vrečice, vrgel čez nje nekaj starih cunj; nato pa odrinil. Ko sta dospela

nih koticov bi bile pometale akozi okno vse, karkoli bi jim bili priporočali zavreči. Madam Virginskaja je izvrševala v našem mestu poklic babice; kot dekle je dolgo živela v Petrogradu. Virginskij sam je bil človek redke čistosti arca; malokdaj sem našel na postenejši navdušenje. "Nikoli, nikoli se ne odrečem tem svetlim nadam," mi je govoril s siljocimi očmi. O "svetlih nadah" je govoril vedno tiho, s sladkostjo, napol šepetaje, kakor da pripoveduje skrivnost. Bil je dosti visoke rasti, toda nenavadno srok in obkopleč, s sila redkimi lasmi. Vse prevzetne nasmehe Stepana Trofimoviča nad nekaterimi njegovimi mnenji je sprejel kratko, zavračal pa ga je včasih jako resno in ga pripravil neredkoma v zadrego. Stepan Trofimovič je občasno z njim prijateljsko, kakor je bil vobče očetovski z nami vse. "Vi vsi ste, 'nedovaljenčki,'" je šalljivo ponavljal Virginskemu, 'vai, kar jih je nam podobnih — dasi pri vas, Virginskij, nisem opazil tiste omeje-no-sti, ki sem jo srečaval v Petrogradu čez les seminaristov. Vseeno, tudi vi ste 'nedovaljenčki'. In tudi Šatov je, kako rad bi že zapustil svojo lupino."
"Kaj pa jaz?" je vprašal Liputin.
"Vi ste pač tista zlata sreda, ki se povsod živi ... po svoje."

fanta do Waleščanove hiše, sta se ustavila, da se odpočijeta. Ko sta pa ravno hotela naprej, je stopil Waleščan iz hiše in zaklical:
"Halo, kdo je tu?"
"Huck in Tom Sawyer!"
"Dobro! Pojdita z menoj, fanta, ves svet naj le čaka na vaju. Hialo, hitro, urno za mano; že jaz potegnem voziček za vama. Vesta kaj, ni tako lehek, kakor se vidi. Imata opeko naloženo ali staro železo, kaj ne?"
"Staro železo," je odgovoril Tom.
"Sem si mislil; fantje tega mesta potratijo jako mnogo časa in truda, da nabirajo staro železo in ga prodajo v livarnici za par grošev, čeprav bi lahko z rednim delom v istem času še enkrat toliko zaslužili. Pa je že tako s človeško naravo. Urno naprej, hajmo!"
Dečka sta želela vedeti, čemu je pač treba hiteti.
"Ne vprašujta; bosta že videla, ko prideta do Douglasove vdove."
Huck je odgovoril z nekim strahom, ker je bil vajen, da je bil po krivem obdolžen.
"Gospod Jones, saj nista ničesar storila," Waleščan se je nasmeljal.
"No, ne vem, Huck, fante moj. Ne vem. Ali si nista v vdova dobra prijatelja?"
"Sva. Veste, bila je vsekakor zelo prijazna z menoj."
"Pa dobro torej. Čemu se pa potem bojiš?"
Počasna Huckova glava se ni našla pravega odgovora, ko je že čutil, kako so ga obenem s Tomom potiskali v družabno sobo gospe Douglasove. Gospod Jones je pustil voz blizu vrat in šel za njima.
Soba je bila sijajno razsvetljena in navzroč so bili vsi, ki so imeli kolikšak veljave in ugleda v mestu. Thatcherjevi so bili tu, Harperjevi, Rogersovi, teta Polly, Sid, Mary, duhovnik, urednik in še mnogo drugih, vsi v prazničnih obleki. Vdova je sprejela fanta tako prearčno kolikor je bilo pač mogoče vzprejeti dvoje bitij take zunanosti. Bila sta vsa umazana od ilovice in okapana od sveč. Teto Polly je zalila rdečica valed tega ponižanja; nagubancila je čelo in zmajala z glavo proti Tomu. Ali nikdo ni trpel niti pol toliko kot fanta sama. Gospod Jones je rekel:
"Tom se ni bil doma in sem opustil vsako upanje, da ga dobim; kar naštim nanj in na Huka tik pred svojimi vrati, in tako sem jih kar hitro pripeljal naravnost semkaj."
"In prav ste storili," je rekla vdova. "Pojdita z menoj, fanta."
Vzela ju je s seboj v spalnico in rekla:
"Sedaj se pa umijta in opravita. Tu sta dve novi obleki — srajce, nogovice, no vse. Ta je Huckova — ne, nobene zahvale. Huck — gospod Jones je kupil eno, jaz pa drugo. Obema bosta prav. Le naglo vanje. Vaju že počakamo — pa pridita doli, kadar se bosta nališpala."
Nato je odšla.
XXXV. POGLAVJE.
Huck se je oglašil prvi:
"Tom, če dobliva vrv, lahko pobegneva. Okno ni visoko."
"Kar tiho! Čemu pa hočeš pobegniti?"
"Veš, nisem vajen tolike množice ljudi. Tega ne morem prenašati. Jaz že ne grem doli, Tom."
"Oj, pojdi no! Saj nič ni. Jaz se pa niti najmanj ne zmenim zanje. Bomi že jaz skrbel zate."
Sid se je prikazal.
"Tom," je rekel, "teta je čakala nate cel popoldan. Mary je že pripravila tvojo nedeljsko obleko, in val smo bili že v skrbih radi tebe. Siliš, ali niso to-le na tvoji obleki okapki od sveč in ilovice?"
"Veš kaj, gospod Sidy, brigaj se za svoje lastne stvari. Čemu pa ves ta hruš, povej mi no?"
"..." (Dalje prihodnjic.)

Liputin je bil užaljen.
O Virginskem so pripovedovali, in žalilob povsem verodostojno, da mu je žena, še preden jima je poteklo leto dni veljavnega zakona, zdajci izjavila, da je on odstavljen in da ima rajša Lebjadkina. Ta Lebjadkin je bil prišel od drugod in se izkazal potem kot zelo sumljiva oseba, ne glede na to, da sploh ni bil umirovljen štabni kapitan, kakor se je tituliral. Umel je samo vihati brke, piti in vezati najneslanejše otrobe, ki si jih je moči predstaviti. Ta človek se je brez vsakega rahločutja takoj preselil k njim, razkošatil se veselo za tujo mizo, jedel in spal pri njih in jel najzadnje gledati gospodarja preko rame. Zatrjevali so, da je Virginskij dejal svoji ženi, ko mu je naznanila odstavljenje: "Dosljej, draga moja, sem te samo ljubil, poslej pa te spoštujem." Ali težko, da bi bile izrečene takšne starorimske besede; narobe, slišal sem, da je na glas zajokal. Štirinajst dni po odstavljenju so se vsi skupaj kot "rodbina" odpravili v gozd za mestom na čajepitje; tudi nekaj znancev je prišlo. Virginskij je bil nekam vročično dobre volje; še gledal je. Mahoma pa, ne da bi se bila pred tem kaj spila, je pograbil orjaka Lebjadkina sredi kankana, ki ga je plesal solo, z obema rokama za lase, podrl ga in ga jel vlačiti po tleh. Virginskij je cvilil, kričal in jokal vse vprek, velikan pa se je prestrašil tako, da se niti ni branil; ves čas, dokler ga je vlačil, skoraj ni dal glasu od sebe; šele po tej ceremoniji je igral z vsem potrebnim patosom užaljeno plemenitost. Virginskij je vso tisto noč na kolenih prosil ženo odpuščanja, toda ni ga izprosil, ker se je trdovratno branil tudi k Lebjadkinu po oproščenje. Nakopal si je le očitek, da je revnih prepričan in majhne pameti, ker govori z ženako na kolenih. Štabni kapitan je kmalu potem izginil; še le najzadnji čas se je spet pojavil v našem mestu s svojo sestro in z novimi cilji. Ali o tem pozneje. Ni čuda, da je ubogi "rodbinski oče" iskal pri nas pozabljenja in mu je bila naša družba potrebna. Svojih domačih razmer pa med nami nikoli ni razodeval; samo enkrat, ko sva se vračala od Stepana Trofimoviča, je bil začel od daleč nekaj o svojem položaju — toda še tisti hip me je zgrabil za roko ter ognjevit vzkliknil:
"To nič ne del! To je zgolj zaseben slučaj, ki ni 'akupni stvari' nič, prav nič na poti."
V naš krožek so prihajali tudi slučajni gostje, tako Zid Ljamšin in kapitan Kartuzov. Nekaj časa se je oglašal silno znanjaželjen starček, ki je kmalu potem umrl. In Liputin je privedel nekoč izgnanega katoliškega duhovnika Slonewskega; ali tistega nismo pritegnili v svojo sredo.
(Dalje prihodnjic.)

NAROČNIKI POZOR!
Znamenje (May 31-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.
Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.
Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.50.
Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za član \$5.50.
Za Evrope stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.
Tednik stane za Evrope \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.
Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

ANUŠKA
D. B.:
V začetku maja se je poročila. Mož je višji sprevednik, debel in zalit, s sivimi lasmi in sladko govorico. Ustnice mu počivajo v senci sivkastorjavih brkov.
Ona, srednje rasti, tridesetletna, izrazitega obraza in zlatih, skodranih las.
Bila mi je sestra!
Nisva v sorodu, samo pobrala sva se.
Vse to pa je davno in pozabljeno. In vendar se časih krajoma dvigne zavesa in vstane pred očmi Ona, vsa dobra in vesela — vstane njen dom, kjer sem preživel toliko lepih trenutkov, kjer sem iz vesele prešernosti ob košnji pomagal nji, Anuški.
Govorila sva in se smejala, ni nama zmanjkalo ne besed, ne smeha.
Ob razhodu sva vslejš stisnila drug drugemu pisemce v roko in si pogledala v oči.
I.
Bilo je v nedeljo popoldne. Šli smo na hrib nad graščino, v bukovje. Tam raste jagod, lepih in rdečih jagod, od čuda. Družba je utočila med grmičje in vejeve. Zleknil sem se po dolgem v mehki mah, podložil roki pod glavo in prisluškoval izgublajočim se klicem veselih nabirancev.
Tedaj se zganejo veje za menoj, svetla senca mi šine preko obraza in že so mi mehke roke zastrelje oči.
"Kdo?"
"Ti!"
"Čigav — ti?"
"Moj."
In legla je poleg mene v mehki vonjajoči mah, ona, Anuška. Lahno je božala moje razmršene lase.
Skozi polzaprete trepalnice sem opazoval izraz njenih oči, njenega zardelega obličja. Zaslutil sem njeno dušo; sklonil sem se in jo poljubil vso cvetočo, vso krasno.
Ni se zganila — samo pogledala me je še globje, da sem začutil ogenj v srcu.
"Januš! ..." je dihljala.
Njena duša je vrlaskala in umirala. Vse besede so plule skozi žarkost pogleda in so me klicale, klicale z enim samim silnim vzdihom: pridi, ljubljeni!
In sgm zbežal v bukovje, plah in bolan. Tisti dan je nisem več videl ...
II.
Na levo ob graščini rasto tri stoletne lipe. Pod njimi je kampanita miza! (Pravijo, da je pod eno teh lip zapokan zaklad.)
Lipe so bile v polnem cvetju. Dobro se je prodajalo, zato smo

ga trgali vsak dan, od polдне do večera.
Anuška je pozabila na "ono" in mi je pomagala, kadar nisem jaz nji. Zraven naju so stale vedno polne košare, tako sva hitela. Najin zglej je skoro nagljal tudi ostale v hitrejši tempo.
V mraku smo posedli v rošno travo in po klopih. Prišli so fantje iz vasi vasovat. Peli smo pozno v noč, se pogovarjali in dražili, da je bilo smeha in vrisa polno ozračje. Mesec je prešel polnoč in jasno črtal sence lip v rošno travo.
Ostala sva sama. Naslonila mi je glavico na prsi in mi ovila roko okoli vratu. Lahno so se ji odprle ustnice, a niso izgovorile. Samo tesneje se je privila k meni, poljubila me in zbežala ... Glasno so zaškripala vrata za njo.
Dvignil sem glavo, stisnil ustnice, na katerih je še gorel poljub, in se ozrl v belo mesečno noč. Skozi možgane pa je z brzino bliska neprestano hitelo sem in tja:
"Ni pozabila, ni pozabila!"
III.
Meglen dan, dolg in puščoben. Prejel sem njeno pismo: "Doma hočejo, naj se poročim — odveč sem jim ..."
Drugi dan je prišla sama. Nisva govorila; besede so mrtve in prazne, kadar govori duša. Postavili so zid med naju in nisva ga skušala preplezati ... Čemu? —

Ali ste že začeli
agitacijo za DNEVNIK PROSVETO? Kampanja je sedaj v polnem teku in prvi uspehi so se že pokazali. Ne bodite vi zadnji s pripravljenjem v to kampanjo. Pričnite takoj! Pridobite svojega znanca in prijatelja, da se takoj naroči na Prosveto. Čaka vas lepa nagrada, če pošljete dve ali več obnovljenih naročnin; ali pa vsaj eno novo.
Brez odbite provizije ste za enega novega naročnika za pol leta upravičeni do knjige "JIMMY HIGGINS," vredne \$1; za celoletno naročnino dobite "SLOVENSKO-ANGLEŠKO SLOVNIČO," vredno \$2, ali pa druge knjige iz založbe "Književne matice" v vrednosti \$2.
Za dve celoletni naročnini dobite lepo in debelo knjigo "AMERIŠKI SLOVENCI," vredno \$5, ali pa druge knjige v vrednosti \$5.
Vsi bratje in sestre S. N. P. J., takoj na delo za nove naročnike! Zlasti pa dopisniki, ki pišete, kako prijubljena vam je Prosveta. Še s agitacijo dokazite, da vam je res prijubljena in da delate za njeno razširjenje.
Naročnina je za celo leto \$5, za pol leta \$2.50; za Chicago in Cicero celoletno \$6.50, za Evrope \$8.
IZPOLNITE IN VERNITE TA KUPON.
PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.
Priloženo dobite naročnino \$....., za katero pošljete Prosveto:
Ime \$.....
Naslov \$.....
Ime \$.....
Naslov \$.....
Ime \$.....
Naslov \$.....

Zunaj je jelo rosiiti, polagoma, polagoma. Tema je padala v sobo in ogrinjala najini duši. Vstala sva, neslišno segla drug drugemu v roko, zblizala ustnice, da se je strni zadržani dihljaj:
"Zbogom, Januš —"
"Bog s teboj, Anuška!"
Poslednji pogled — in že so se zaprla vrata za njo, ki mi je bila sestra ...
RAD BI IZVEDEL
za natančen naslov za Pavel Špehar, za deva je radi društva. Zdi se mi, da se nahaja nekje v Kaliforniji. Če kateri rojakove ve za njegov naslov, prosim, d mi to naznani, za kar se mi naprej zahvalim, ali pa naj sam piše čim hitreje mogoče; stvar je važna. Geo. Prijanovich, 125 Paxton Ave., Salt Lake City, Utah.—(Adv.)
Dve darili
za nove naročnike
Kdor se potruži v sedanjih kampanji in dobi osem polletnih ali štiri celoletne naročnine za dnevnik "Prosveto" in pošlje celo vsoto upravičeno, dobi krasno samonapojno pisalno pero in avtomatični svinčnik z lepim pozlačenim znakom S. N. P. J.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUPI VSA UST MENA POJASNILA